Parlament d'en Jordi Bilbeny en la inauguració del 15è Simposi

Autor: Jordi Bilbeny
Data de publicació: 30-11-2015

Parlament d'en Jordi Bilbeny a la presentació del 15è Simposi d'Arenys de Munt, el 27 de novembre del 2015

Bon vespre a tothom,

Avui inaugurem el «15è Simposi sobre la Descoberta Catalana d'Amèrica», d'Arenys de Munt. No cal saber gaire de matemàtiques per adonar-nos que fa ni més ni menys quinze anys que ens trobem en aquesta vila per presentar a la ciutadania les nostres troballes sobre un fet tan manipulat com tergiversat com la descoberta d'Amèrica. Com la descoberta d'Amèrica i la biografia d'En Colom. Els nostres primers simposis giraven bàsicament sobre això i tot el nostre esforç consistia a aportar dades que ens permetessin comprendre que En Colom era un noble català de Barcelona, home d'estat cultíssim i navegant experimentadíssim, que havia estat substituït premeditadament per un plebeu analfabet genovès, que mai no havia navegat. També volíem demostrar, alhora, que el mateix que la censura d'estat li havia fet a En Colom, ho havia fet a la resta de mariners. I, encara: que s'havia desvinculat el port real de sortida de la primera expedició, a Pals, i s'havia dut a Palos, en un lloc remot i perdut on mai no hi havia hagut cap tradició marinera ni científica, ni mai no havia tingut cap mena de relleu. Era l'any 2000. Jo acabava d'arribar a Arenys de Munt i vivia a la Riera i llavors fèiem aquells primers simposis a Can Borrell, una masia que l'Ajuntament acabava de recuperar i restaurar i li volia donar nous usos. Un d'aquells primers usos, doncs, va ser el nostre Simposi.

A l'any 2000 encara no havíem creat l'Institut Nova Història i aquelles primeres trobades van ser impulsades per la Fundació d'Estudis Històrics de Catalunya, que presidia En Carles Camp. Però també a l'any 2000 l'Andreu Majó era el batlle del municipi i En Miquel Verdura el regidor de cultura. Ambdós van acollir amb entusiasme la trobada, la van presidir, agombolar i ens van donar tot el suport que s'hi podia donar. I, així, d'aquelles tres primeres convocatòries, celebrades a Can Borrell, hi ha dos llibrets –mercès a la iniciativa de l'Ajuntament– que acullen el contingut de les ponències que s'hi van materialitzar. No podíem començar amb més força i amb la voluntat més decidida que fent arribar a la ciutadania tot allò que exposàvem. El meu agraïment més sincer i profund a En Miquel Verdura i a l'Andreu

Majó per haver cregut en nosaltres, quan tothom en feia escarni, i per haver construït els fonaments d'aquest simposi amb serenor, recursos i una gran dosi de convicció.

He de dir també que un dels records que tinc d'aquells primers anys és el poc nombre d'assistents que hi venia. Primerament, el poc nombre de ponents: durant els primers quatre anys, només n'érem sis; i, segonament, el poc nombre de públic. Recordo que, als matins a Can Borrell, no passàvem d'una quinzena, mentre que a les tardes, sobretot a la recta final, la situació esdevenia exultant i altament emotiva perquè depassàvem la trentena!

Assistents al 2n Simposi. Can Borrell, 2002. Foto: Pere Baladron

En arribar al 5è Simposi, vam decidir canviar el format i convidar tothom que tingués quelcom a dir-hi. Vam passar, així, de 6 a 13 ponents, sense comptar l'Eugeni Casanova ni la Pilar Rahola, que l'obrien i el tancaven. De mica en mica vam anar eixamplant la franja de convidats, si bé estrenyent cada cop més el temps d'intervenció fins arribar a l'edició d'enguany, en què som 39 ponents, En Damià del Clot i la Muriel Casals, que, com ja ve sent tradicional, inauguren i conclouen el simposi. I, conformement, en els darrers simposis hem anat incorporant nous elements i temes d'estudi més enllà d'En Colom i dels primers temps colonials, més enllà de Pals. Ara parlem d'història d'Amèrica, però també de qualsevol altre àmbit del nostre passat, sigui colombí o no. Parlem de literatura, especialment del Segle d'Or castellà, una gran part del qual, a parer nostre, el formen obres i autors catalans degudament traduïts al castellà amb el nom desfigurat. Parlem d'art, de ciència nàutica i de ciència en general. Parlem del Renaixement italià i de la importància que hi vam tenir els catalans quan Itàlia era un cúmul de regnes i estats o bé governants per catalans (com Sardenya, Sicília, Nàpols o Roma) o sota la seva influència directa (com Milà, Ferrara, Màntua o Urbino). Parlem de cuina, d'ornitologia, d'indumentària, d'heràldica, de vexil·lologia, de cosmografia, d'armament, d'enginyeria, de pintura, de comerç, de dret, de toponímia, de lèxic, d'antropologia, de llibres diversíssims, de filosofia, i en aquest simposi, per primer cop, influït per l'aparició del meu llibre sobre La Sardana i la Religió de les Bruixes, també hi haurà una ponència sobre espais arcaics de culte.

Com veieu, després de quinze anys i quinze simposis, hem tancat un cicle. I el que volem obrir a partir d'aquí ja no durà el nom que ens ha acompanyat fins avui, sinó un altre en què s'hi relacionin els mots Catalunya, història i censura i on ja hi càpiga qualsevol estudi del nostre passat poc o gens conegut, però digne de fer conèixer.

Després dels 8 anys de l'Andreu Majó, acompanyat en sengles legislatures, primer d'En Miquel Verdura i tot seguit de la Núria Fontbona, van venir els quatre d'En Carles Móra, amb la Golly Rectoret; després, els dos d'En Josep Manel Ximenis i la Jèssica Flores i, finalment, els tres darrers, inclòs aquest que ara inaugurem, amb En Joan Rabasseda i la Tònia Vila. A tots ells, moltíssimes gràcies pel seu suport, el seu coratge, el seu compromís, la seva generositat i la seva bona gestió. Sense ells no hauríem arribat fins aquí. O no hi hauríem arribat, almenys, a Arenys de Munt. Gràcies a tots per ser-hi.

També vull donar les gràcies als més de cent investigadors que han passat any rere any, pel nostre simposi i l'han dotat de contingut, de vida, d'entusiasme, de companyonia, d'amistat sincera. Com als membres del Paronat de l'Institut Nova Història, que també m'han acompanyat en els últims anys en les tasques organitzatives i de difusió: l'Albert Codinas, En Josep M. Orteu, la Pilar Montoliu i En Jordi Berenguer. Sense oblidar la immensa tasca de filmació de totes les ponències, primer d'En Jordi Mas i, després, d'En Lluís Batlle, així com la missió d'En Manel Capdevila de fer que tots els ponents puguin exposar les seves imatges i que els documentals es visualitzin nítidament i tinguin un so òptim.
No voldria deixar d'agrair la feina silenciosa i anònima d'en Francesc Cassà i d'en Joan Lloret que fins fa molt poc dissenyaven els cartells, compaginaven els programes de mà, en feien fotocòpies, preparaven la sala i solucionaven qualsevol problema tècnic o humà que ens pogués sorgir. Ells també han fet que el simposi fos una realitat en funcionament. A ells, en aquest dos darrers anys cal afegir-hi la feina d'En Josep Sànchez i En Carles Torres, sense la qual els cartells i els programes de mà tindrien una cara molt diferent. Així com la feina efectiva de l'Enric Riba, de cercar (i trobar) anunciants pel cartell i el programa de mà. I la tasca impagable de difusió que Ràdio Arenys de Mar, a través d'En Josep M. Cano, Ràdio Arenys de Munt, per mitjà de l'Elena Cots, i del Batec, sota el pòndol efectiu i proper d'En Baldomer Torrent, han dut a terme amb il·lusió i professionalitat, esdevenint un exemple arreu del país, que lamentablement no s'ha seguit. Com a colofó, deixeu-me que faci un esment especial a En Joan Serramià, que és qui ha dissenyat el "Guardó Nova Història" que cada any atorguem a algú en reconeixement de la seva tasca d'estudi, suport o difusió de la nostra història o de les nostres pròpies recerques i que, també durant força anys ha dissenyat i construït els regals que donem a tots els participants. Gràcies, finalment, també a En Pep Pascual, per regalar-nos els

esmorzars i els berenars i muntar les sempre delicioses «Setmanes de Cuina Americana» al seu ara desaparegut i entrenyable restaurant Triclinium. I a En Jaume Rossell i als amics de l'Ateneu Independentista, sense els quals aquests darrers anys no hauríem tingut la impagable paella d'arròs que ens ofereixen per dinar.

El coneixement és apassionant, motivador, expansiu, regenerador. Molt cert. Però només amb coneixements i dades empíriques tot plegat hauria estat fred i avorridíssim. Els investigadors i el públic fidel que sempre ens heu acompanyat heu estat l'autèntic escalf d'uns novembres de vegades més gèlids del que tocava i d'un país més confús i desorientat del que ens mereixíem,

Quan vam començar els simposis l'autonomisme era la més gran de les nostres aspiracions polítiques i col·lectives i, fins i tot, l'independentisme parlamentari (perquè n'hi havia també al defora del Parlalment) participava de l'estructura de l'estat espanyol i votava en contra del fet que el Parlament tirés endavant un referèndum per la independència.

Dic això, ja per acabar, perquè, així com els nostres simposis són un referent en la recerca històrica i en la transformació del pensament sobre el nostre passat i constitueixen un far que escampa claror arreu del país, també Arenys de Munt va ser la seu de la primera consulta per la independència, que va aconseguir que arreu de Catalunya la gent perdés la por i s'organitzés per tirar-ne endavant moltes d'altres, i que, de retop, hi hagués una autèntica revolució del pensament polític. Gràcies a aquella primera consulta, hem enterrat l'autonomisme i el futur d'un país en llibertat guia i il·lumina les nostres passes i les nostres accions. I tot surt d'Arenys de Munt. L'Arenys de Munt de les vinyes amables, dels turons suaus, de la riera viva i indomable (que finalment han asfaltat); l'Arenys de Munt de les puntaires inquietes, de les cireres úniques, dels dansaires innovadors i valents, dels comerciants perseverants, dels esportistes i dels músics sorprenents, dels rials misteriosos, dels polítics agosarats i audaços; l'Arenys de Munt de poble assenyadament indòmit i transformador, acollidor, generós i vital. I valent.

Gràcies, doncs, a Arenys de Munt, per ser on és, per ser com és, pel seu suport infinit i per fer possible el nostre somni: el polític i ara, de mica en mica, de simposi en simposi, el somni cultural. El somni de fer que recuperar el passat deixi de ser només un somni i esdevingui finalment una realitat.

Gràcies a tots. Moltes gràcies per tot.

Jordi Bilbeny
27 de novembre del 2015